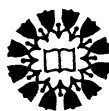


معانی و بیان

دکتر محمد علوی مقدم
دکتر رضا اشرف زاده

تهران

۱۳۹۵



سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)
مرکز تحقیق و توسعه علوم انسانی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
بخش اول: در مقدمات علوم بلاغی	
۱	۱. علوم بلاغی و فایده آنها
۴	۲. پیدایش بلاغت در زبان عربی
۷	۳. کتب بلاغت عربی پیش از آثار بلاغت فارسی
۱۴	۴. پیدایش بلاغت در زبان فارسی و کتب بلاغی فارسی تا قرن هفتم هجری
بخش دوم: فصاحت و بلاغت	
۲۱	۱. فصاحت الف) فصاحت کلمه (۲۲)، ب) فصاحت کلام (۲۳)، ج) فصاحت متکلم (۲۶).
۲۶	۲. بلاغت الف) بلاغت کلام (۲۶)، ب) بلاغت متکلم (۲۹).
بخش سوم: علم معانی	
۳۱	۱. اسناد خبری الف) خبر (۳۱)، ب) مسندالیه (۳۱)، ج) مسند (۳۱)، د) اسناد (۳۲)، ه) فایده خبر و لازم فایده خبر (۳۳)، و) اغراض ادبی و زیباشناختی خبر (۳۳)، ز) انواع خبر از جهت حال مخاطب (۳۴).
۳۶	۲. احوال مسندالیه الف) ذکر یا حذف مسندالیه (۳۶)، ب) معرفه یا نکره آوردن مسندالیه (۴۰)، ج) تقدیم یا تأخیر مسندالیه (۴۷)، د) تقييد مسندالیه (۴۹).
۵۴	۳. احوال مسند الف) حذف یا ذکر مسند (۵۴)، ب) تقدیم مسند (۵۶)، ج) مقید آوردن مسند (۵۷).

صفحه	عنوان
۵۸	۴. انشاء الف) امر (۵۸)، ب) نهی (۶۱)، ج) استفهام (۶۳)، د) ندا (۶۶)، ه) تمنی و ترجی (۶۹)، و) دعا (۷۰).
۷۱	۵. قصر یا حصر ۱. قصر موصوف بر صفت (۷۱)، ۲. قصر صفت بر موصوف (۷۲)، ۱. قصر افراد (۷۳)، ۲. قصر قلب (۷۳)، ۳. قصر تعیین (۷۴).
۷۵	۶. فصل و وصل الف) مواضع وصل (۷۵)، ب) مواضع فصل (۷۶).
۷۸	۷. ایجاز، اطناب، مساوات الف) مساوات (۷۸)، ب) ایجاز (۷۹)، ج) اطناب (۸۰).

بخش چهارم: علم بیان

۸۴	۱. تشبیه ارکان تشبیه (۸۵) انواع تشبیه از جهت وجود یا عدم ادات تشبیه (۸۶): ۱) مرسل (۸۶)، ۲) مؤکد (۸۶). انواع تشبیه به اعتبار وجه شبه (۸۷): الف) انواع تشبیه از جهت ذکر یا عدم ذکر وجه شبه (۸۷): ۱) مفصل (۸۷)، ۲) مجمل (۸۷)، ۳) بلیغ (۸۷). ب) انواع تشبیه به اعتبار مفرد یا مرکب بودن وجه شبه (۸۹): ۱) وجه شبه مفرد (۸۹)، ۲) وجه شبه مرکب (۹۰)، ۳) تشبیه تمثیل (۹۰). ج) تشبیه به اعتبار حسی، عقلی و تخیلی بودن وجه شبه (۹۱): ۱) وجه شبه حسی (۹۱)، ۲) وجه شبه عقلی (۹۲)، ۳) وجه شبه تخیلی (۹۲). انواع تشبیه به اعتبار طرفین تشبیه (۹۳): الف) انواع تشبیه به اعتبار محسوس یا معقول بودن طرفین (۹۳): ۱) محسوس به محسوس (۹۵)، ۲) معقول به محسوس (۹۶)، ۳) محسوس به معقول (۹۷)، ۴) معقول به معقول (۹۹). ب) انواع تشبیه به اعتبار مفرد یا مرکب بودن طرفین (۱۰۰): ۱) مفرد به مفرد (۱۰۱)، ۲) مفرد به مرکب (۱۰۲)، ۳) مرکب به مفرد (۱۰۳)، ۴) مرکب به مرکب (۱۰۳). ج) انواع تشبیه به اعتبار تعدد طرفین (۱۰۴): ۱) تشبیه ملفوف (۱۰۴)، ۲) تشبیه مفروق (۱۰۵)، ۳) تشبیه تسویه (۱۰۶)، ۴) تشبیه جمع (۱۰۶).
----	--

صفحه	عنوان
	اقسام دیگر تشبیه (۱۰۷):
	۱. تشبیه معکوس یا عکس یا مقلوب (۱۰۷)، ۲. تشبیه مشروط (۱۰۸)، ۳. تشبیه تفضیل (۱۰۹)،
	۴. تشبیه اضممار (۱۱۰).
	اغراض تشبیه (۱۱۱).
۱۱۵	۲. استعاره
	ارکان و پایه‌های استعاره (۱۱۷)
	انواع استعاره (۱۱۷): ۱) استعاره مصرحه، تصریحیه (۱۱۷)، ۲) استعاره مرشحه (۱۱۹)،
	۳) استعاره مکنیه (۱۲۰)، ۴) استعاره تخیلیه (۱۲۲)، ۵) استعاره اصلیه (۱۲۴)، ۶) استعاره تبعیه
	(۱۲۵)، ۷) استعاره قریب (۱۲۵)، ۸) استعاره بعید (۱۲۵)، ۹) استعاره تمثیلیه (۱۲۶).
۱۲۷	۳. مجاز
	۱) مجاز مرسل با علاقه حال و محل یا ظرف و مظروف (۱۲۷)، ۲) مجاز مرسل با علاقه کلیت
	و جزئیت (۱۲۸)، ۳) مجاز مرسل با علاقه سبب و مسبب (۱۳۰)، ۴) مجاز مرسل با علاقه آلیت
	(۱۳۱)، ۵) مجاز مرسل با علاقه مادیت (۱۳۱)، ۶) مجاز مرسل با علاقه ماکان (۱۳۱)، ۷) مجاز
	مرسل با علاقه مایکون (۱۳۲)، ۸) مجاز مرسل با علاقه قوم و خویشی (۱۳۲)، ۹) مجاز مرسل با
	علاقه تضاد (۱۳۲).
۱۳۲	۴. کنایه
	انواع کنایه (۱۳۳): ۱) کنایه قریب (۱۳۳)، ۲) کنایه بعید (۱۳۳)، ۳) کنایه از موصوف (۱۳۴)،
	۴) کنایه از صفت (۱۳۴)، ۵) کنایه از فعل (۱۳۴).
	اقسام دیگر کنایه (۱۳۵): ۱) تلویح (۱۳۵)، ۲) رمز (۱۳۵)، ۳) ایما (۱۳۶)، ۴) تعریض (۱۳۶).
۱۳۷	منابع و مآخذ